

't groene waasland verschijnt op 15 januari, 15 maart,
15 mei, 15 september en 15 november.

't groene waasland

België-Belgique
P.B.
9100 SINT-NIKLAAS 1
3/5052

Tweemaandelijks natuur- en milieutijdschrift., 22° jaargang - nr 4; 15 september 2002 - nr 126
v.u. Willy Van Overloop, Eikenlaan 13, 9111 Belsele Afgiftekantoor : 9100 Sint-Niklaas 1

*Steeds meer mensen
ontdekken het
natuurhuis
PANNEWEEL*

v a k a n t i e 2 0 0 2

Hoofdredactie Dirk Hylebos - Fortenstraat 99
9250 Waasmunster - 052/46 30 51

Boekhouding Maarten Geeraerts - Sint-Pietersnieuwstraat 21,
9170 Sint-Gillis tel 03/770.61.52
rek. nr. 000-1709871-52

Vormgeving en coördinatie : 🍏 Maria Van de Vyver & Gilbert Cant 03/775 19 31 🍏

e-mail : groene.waasland@pandora.be **fax** : 03/775 19 31 (eerst telefoneren)

Abonnement 4 EURO **Oplage** 1200 exemplaren

't groene wasland verschijnt op 15 januari, 15 maart, 15 mei,
15 september en 15 november.
Bijlagen worden onafhankelijk van de redactie gepubliceerd

Wie wenst een abonnement te nemen op dit tweemaandelijks tijdschrift
't groene wasland kan dit

* door **4 EURO** over te schrijven naar 't groene wasland op het nummer **000-1709871-52** met vermelding, abonnement 't groene wasland en is dan tevens lid van de regionale vzw ABLLO.

*of via een contactadres van één of andere vereniging, dat U vindt op het achterkaft

In dit nummer :

<i>Milieuvriendelijk bouwen</i>fam. Meersman / ABLLOvzw	...4
<i>Sinaai</i>8
<i>De huismus</i>8
<i>Panmus in het Wase dialect</i>9
<i>Natuurbeheer : vloek of zegen ?</i>	10
<i>Nieuwe plantensoort voor België te Sinaai</i>	12
<i>De wereld gaat kapot van het afval</i> ...overgenomen uit <i>De Standaard</i>	13
<i>Wordt Linkeroever vuilbak van Vlaanderen ?</i>Fred De Baere	14
<i>Vergiftigde bermen</i>	16
<i>Vossenstaart</i>	16
KALENDER	18
<i>Boomplantactie</i>	20
<i>Studiereis naar Freiburg, Breisach, Schönau</i>	27
<i>Project nieuw-Temse</i>3 verenigingen	30
<i>Wachtebeke heeft zijn bijeneters</i>Joris Everaert	31
<i>Seizoengroenten : herst</i>	34
<i>Planten en dieren hebben niet zomaar een kleur</i>Ons Streven	36
<i>Over Potpolders en overstromingsgebieden</i>vzw Durme	38

ADRESWIJZIGINGEN MEEDELEN AAN DE VERANTWOORDELIJKE van uw milieuvereniging A.U.B.(ZIE ACHTERKAFT)

Aan onze lezers.

3 september 2002. Teleurgesteld door de magere resultaten van de Top van de Aarde te Johannesburg, roept de milieubeweging de Belgische overheid op om op korte termijn concrete stappen te zetten om duurzame ontwikkeling in eigen beleid waar te maken.

Daarvoor is beleidsmoed en visie nodig, veeleer dan beloften in speeches op internationale fora.

De Top moest resultaten boeken in de implementatie van beleidsintenties, en moest dus duidelijk meetbare doelstellingen en tijdspaden opleveren, en de middelen voor de uitvoering en controle ervan voorzien.

De Wereldtop te Johannesburg is er echter niet in geslaagd vooruitgang te boeken om duurzame ontwikkeling om te zetten in concreet beleid.

Slechts voor twee thema's is dat wel in zekere mate gebeurd: het engagement om het aantal mensen dat geen toegang heeft tot veilig drinkwater en sanitair tegen 2015 te halveren, en de verbintenis om de visbestanden te herstellen tegen 2015.

De milieubeweging is echter enorm teleurgesteld over het feit dat het akkoord rond drinkwater en sanitaire hygiëne er slechts is kunnen komen in ruil voor een afzwakking van de Europese eisen op het vlak van de ontwikkeling van hernieuwbare energie. De concrete doelstellingen (15% hernieuwbare energie tegen 2010) zijn gesneuveld, ondanks het feit dat Europa dit sterk verdedigd heeft.

De Top zal dan ook de geschiedenis ingaan als een gemiste kans om energie te bezorgen aan twee miljard mensen die nu geen enkele toegang hebben tot energie. De Top is er evenmin in geslaagd een begin te maken van de revolutie inzake hernieuwbare energie die noodzakelijk is om het klimaat te beschermen.

„Maar geen nood“, zei onze premier. „We gaan er met een groep van ongeveer veertig landen verder aan werken.“ . Brazilië, Noorwegen, Nieuw Zeeland, Zwitserland, IJsland en een aantal EU-lidstaten zitten in die groep.

De milieubeweging wil dat premier Verhofstadt de beloftevolle speech die hij in Johannesburg bracht, ook in zijn eigen beleid waarmaakt. Duurzame ontwikkeling moet niet alleen op internationale fora verkondigd worden, maar moet ook als een rode draad door het nationale beleid lopen. In Johannesburg hield premier Verhofstadt een pleidooi om Kyoto te ratificeren en uit te voeren, maar het Belgisch Nationaal Klimaatplan is volledig ontoereikend om de Kyoto-doelstellingen, waartoe ons land zich verbonden heeft, te realiseren.

vervolgt op blz 4

Alle teksten voor het volgend nummer moeten binnen zijn vòòr 15 oktober 2002 op het Email-adres : groene.waasland@pandora.be of schriftelijk bij Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk

REDACTIE : Tonny Temmerman, Kris Zaman, Mark De Meireleir, Katy Beke, Marie-Louise Verbruggen, Jef Verspecht, Romain Van Puyvelde, Kris Neirinck, Dirk Hylebos, Gilbert Cant.

De milieuverenigingen wijzen er tevens op dat België in Europa het laagste niveau van energiebelasting blijft aanhouden, waardoor de enorme milieukost niet wordt doorgerekend en energiezuinige producten en diensten concurrentieel worden benadeeld.

BBL apprecieert dat Premier Verhofstadt in Johannesburg pleitbezorger was van de afbouw van exportsubsidies in de landbouw. Zij verwacht dan ook dat België haar standpunt ten aanzien van de door Europees Commissaris Fischler in het vooruitzicht gestelde landbouwhervorming herziet.

De milieubeweging wijst er tenslotte nog op dat het Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (2000-2004) ver van gerealiseerd is en hoopt dat hier nog deze legislatuur werk van gemaakt wordt. Enkel op die manier kan België op internationaal vlak een geloofwaardige positie uitbouwen.

(Zie ook memorandum Rio+10 Belgische milieufederaties, www.bondbeterleefmilieu.be)

Dirk Hylebos

milieuvriendelijk bouwen

Een eerste huis
uit een reeks in het Waasland

Zo'n tien jaar geleden bouwden we – op een toen nog rustig plekje in Temse – een biologische woning. Deze keuze was een logisch gevolg van onze leef- en denkwijze. Het leefmilieu verdient meer respect, er is immers maar één aarde.

Bij het biologisch bouwen wordt rekening gehouden met de gezondheidsaspecten van de mens. Omdat een woning eigenlijk onze "derde huid" is, worden geen giftige stoffen gebruikt.

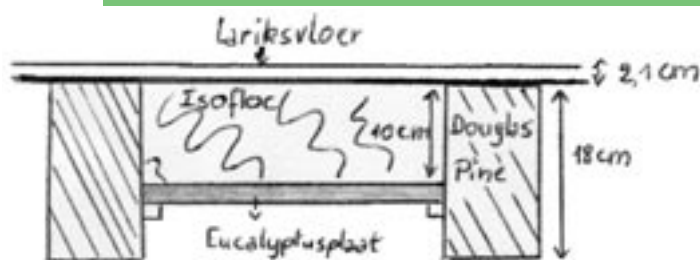
Bij het ecologisch bouwen spelen verschillende factoren een rol : de materiaalkeuze, de gevolgen van de winning voor het milieu, de voorraad van de grondstof... Ecologisch bouwen moet eigenlijk preventief zijn : milieuproblemen moeten al bij het ontwerpproces voorkomen worden. Alhoewel, bouwen is altijd milieubelastend ...

Bij het kopen van de bouwgrond waren – voor ons – enkele principes heel belangrijk : het rustig landelijk karakter en de oriëntering. De keuken is naar het oosten georiënteerd, zodat we 's morgens de ochtendzon zien. De veranda ligt zuidelijk, zodat we op die manier ook gebruik maken van passieve zonne-energie (zie tekening). Het toilet en de koele plaatsen bevinden zich langs de noordzijde.

Voor materiaalkeuze en andere hebben we hulp gekregen van Hugo Vanderstadt, een bouwbiologisch architect. Onder de grond is de ommuring opgericht in betonsteen (toen

schijnbaar een doodgewoon huis...

was er nog geen alternatief) en gebakken snelbouw, waarop over de hele lengte Douglas Pine balken gelegd zijn. Zodoende is er onder de balken een geventileerde kruipruimte, waarvan de vloer bestaat uit kalk en schelpenzand. Er is geen betonnen vloerplaat aanwezig : beton heeft een verhoogde radio-activiteit en blokkeert de natuurlijke energiestroming, waardoor stress kan ontstaan. Boven de kruipkelder bevindt zich een houten roostering, waartussen isolerende eucalyptusplaten aangebracht zijn. Hierop zijn isolerende papiervlokken aangebracht, waarop een lariks vloer ligt (zie tekening).

Boven de grond bestaat de dragende muur uit isolerende stenen van 30 cm dikte. Deze slaan het teveel aan warmte op om het dan later weer af te geven. Ze zijn vermetseld met portlandcement, die voor 70 % uit hydraulische kalk bestaat. Deze cement bevat, in tegenstelling tot gewone cement, geen vliegassen (steenkoolresten). Langs de buitenzijde is er een isolerende, dampdoorlatende pleister aangebracht. De binnenmuren zijn bezet met natuurlijke materialen op basis van ongebluste kalk. Als je kiest voor het "klassieke" systeem, (vb Knauf) is er vaak afval van de fosfaatindustrie in verwerkt, wat aanleiding geeft tot verhoogde radio-activiteit.

Het dakgebinte bestaat uit Douglas-Pine. Er is geen Oregon-Pine gebruikt, omdat die veelal met een schimmelwerend middel

behandeld wordt. Het onderdak bestaat weer uit oliedrenkte eucalyptusplaten, de dakisolatie bestaat uit rotswol. Er is bewust geen damp scherm aangebracht, om het huis "ademend" te houden en om kosmische straling door te laten.

Ramen en deuren zijn afkomstig van Pitch-Pine. De keuze viel bewust niet op tropisch hardhout. De beglazing bestaat uit super-isolerend glas, dat 3 maal beter isoleert dan gewoon dubbel glas.

De elektriciteitskabels zijn afgeschermd : ze zijn van het gewapende type, als deze wapening geaard wordt, wordt de elektromagnetische straling rond de kabels grotendeels opgeslorpt. De aansturing van de verlichting gebeurt met zwakstroom (12 volt). Voor de verlichting is er "geaarde" TL-verlichting die, in tegenstelling tot spaarlampen, geen hoog-frequente straling geeft.

Voor de waterhuishouding hebben we een regenput en een waterput van elk 5000 liter. Hierop is de wasmachine en de badkamer aangesloten. In de keuken is er waterleiding, maar die is ook in de badkamer en bij de wasmachine voorzien, bij wijze van noodoplossing. Elk watertype kan gecombineerd worden op gelijk welk toestel of plaats.

De afwerking binnen is gebeurd met natuurverven. Zo'n verf bevat :

één derde bindmiddel : voor een goede hechting, het bindt het pigment met de vulstof (vb lijnolie).

één derde oplosmiddel : vb. gomterpentijn, uit hars van pijnbomen of citrusolie, uit de schil van citrusvruchten.

één derde pigment.

Deze verven hebben een ademend vermogen en de statische elektriciteit wordt

duurzaam bouwen

geneutraliseerd. Ze droogt maar langzaam door opname van zuurstof uit de lucht. Er zijn ook heel veel kleuren en technieken beschikbaar.

De woning wordt verwarmd met gas uit een propaantank in de tuin. In de slaap- en/of studeerkamer zijn kachels met muuraansluiting, die een rendement hebben van meer dan 90 %.

Ondertussen is de bouwbiologie al veel verder geëvolueerd en zijn er al veel mogelijkheden bijgekomen... Het enige nadeel van een bio-ecologisch huis is de prijs : deze materialen zijn duurder dan de klassieke materialen. Dit nadeel kan

ROBINIA

Europees hardhout van een hoge duurzaamheidsklasse, ook in contact met water en grond hoeft u het hout niet te behandelen.

Verantwoord alternatief voor tropisch hardhout.

tuinmeubelen, parkbanken, terrasplanken, sierhekken, regentonnen, bloempotten, schuttingen, pergolahout, tuinpalen, antiparkeerpalen

NIEUW: Larix gevelbeplanking en constructiehout

EKOBOUW

Jan Verstraeten

Lange Nieuwstraat 57 9130 Kieldrecht

tel.: 03-773 35 77 - fax: 03-773 30 32

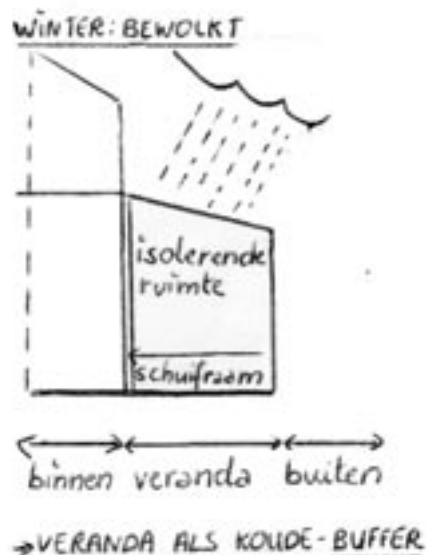
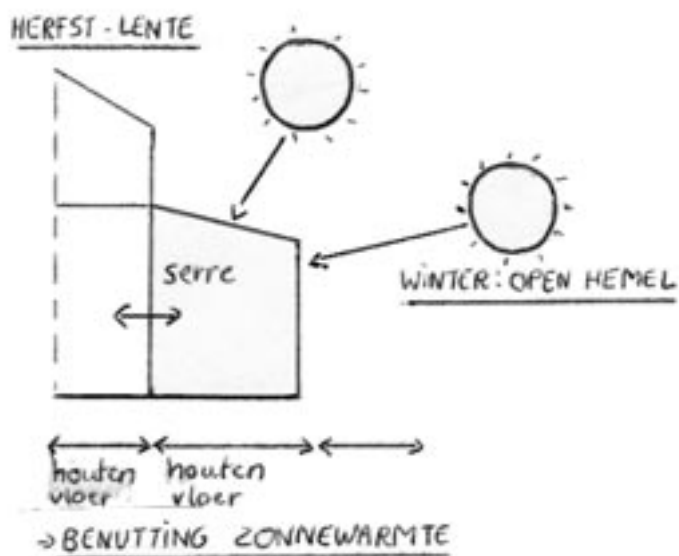
e-mail: ekobouw@yucom.be

Open vrijdag namiddag en zaterdag voormiddag
of na telefonische afspraak.

U vindt bij ons ook beitsen, verven, IZEN-zonnecollectoren, ecoverwas- en poetsmiddelen, isofloc-isolatiemateriaal, celit-platen en andere bouwmaterialen

duurzaam bouwen

gedeeltelijk gecompenseerd worden door zelf mee te werken aan de opbouw van de woning. Toch vinden wij dat de vele voordelen zeker opwegen tegenover dit ene nadeel ... Of, zoals Chief Seattle het zei : "De aarde behoort niet aan ons, wij behoren aan de aarde".

Dit huis in Temse wordt bewoond door Ruben en Ester (leden van Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming, Judith, Herman en Karine (lid van Ecotest).

Familie Meersman – Temse

Sinaai

Er valt een groene sneeuw
over Sinaai in april
en het gedempte dorp trekt
een mantel van smaragd aan.

Van zachte hoogten dalen
bijna onmerkbaar weids
de beken naar het noorden
verliezend hun geheim

Uit malachiet gesneden
zingen luid de stilten van
het kruispunt tussen kruisen
de opengeplooid dries.

Hier huist en groeit de vrede
lachend en sterk als een eik.
Als het aan de dichter lag
dan was hij hier geboren.

Jos De Rudder.

dichter bij de natuur

Alhoewel de huismus zijn lot verbonden heeft aan dat van de mens is de liefde niet altijd wederzijds, integendeel. Mensen hebben de aanwezigheid van huismussen zelden gewaardeerd. Ook al verdelgt de mus massa's insecten die door menselijke bezigheden worden aangetrokken dan nog wordt hij vervolgt als mogelijke overbrenger van allerlei ongemakken.

Huismussen deden en doen zich ondermeer te goed aan de voedselvoorraden van de mens. Dat kon vooral in tijden dat de graanproductie per eenheid van oppervlakte nog geen grote hoeveelheden opleverde tot ernstige schade aanleiding geven. Ik heb de tijd nog meegemaakt dat in de oogstmaand hele legioenen huismussen op de graanvelden neerstreken om hun buikje rond te eten. Dat landbouwers zich tegen dit verlies aan opbrengst te weer stelden was de normaalste zaak van de wereld. Niettegenstaande ze er in slaagden massa's huismussen te verdelgen bleven mussenplagen een verschijnsel dat onafscheidelijk verbonden was met de grootschalige graanteelt. Het aantal huismussen is, naar mijn gevoel, maar pas beginnen verminderen nadat de graanteelt sterk is afgenomen.

Ondanks dat de huismus niet kan gedijen zonder de aanwezigheid van de mens en zijn activiteiten zijn er weinig vogelsoorten die zo mensenschuw zijn als huismussen. Zelfs al zijn huismussen zeer vertrouwd met de mensen waarmee ze samenleven dan nog zullen ze nooit zo tam worden als bijvoorbeeld merels, zanglijsters en roodborstjes. Deze laatsten kunnen in tuin en park zo goed als handtam gemaakt worden. Huismussen vertrouwen ons echter nooit.

Huismus !

Overall waar mensen wonen komen huismussen voor. De huismus profiteert van de mens zowel om te nestelen als om zich te voeden. Alhoewel de huismus in staat is vrijstaande nesten te bouwen woont hij het liefst in allerlei holten in gebouwen. Als voedsel nuttigt de huismus hoofdzakelijk zaden en insecten welke meestal voorhanden zijn dankzij menselijke activiteiten.

Steeds zullen ze de nodige afstand bewaren. Wanneer mensen te dicht in zijn nabijheid komen gaat de huismus automatisch op de vleugels.

Huismussen zijn, vooral op het platteland, niet uit het straatbeeld weg te denken. Ze mogen aldus op een zekere sympathie van onzentwege rekenen en visa versa. Toch is de verhouding er een van haat en liefde tegelijkertijd. Dit tegen-

gezelschap op van mensen, zowel op het land als in de grote steden.

Omdat hij veel op boerenerven voorkwam, kreeg hij in Sinaai de Wase dialectnaam mee van 'Boeremus' en in de Wase steden werd hij gewoonweg 'Straatmus' genoemd.

Huismussen bouwen een slordig nest van strohalmen, papier en

strijdig gevoel voor elkaar is zowel bij de huismus als bij de mens ingebakken. Het zal dus nooit veranderen.

Tonny Temmerman, Ecotest.

PANMUS IN HET WASE DIALECT

De Huismus (*Passer domesticus*), is een kleine grijsbruine vogel met een lengte van ongeveer 15 cm, die de aandacht trekt door zijn voortdurend getjilp en gekwetter.

Het mannetje heeft een donkergrijze kruin, zijn nek is kastanjebruin en op de borst heeft hij een zwarte bef of keelvlak. Het vrouwtje is meer grijsbruin en heeft geen zwarte bef.

Als oorspronkelijke steppenbewoner mijdt de huismus bossen. Hij zoekt steeds het

stof onder dakpannen of in de kap van huizen en gebouwen, waartoe ze langs een gat toegang hebben. Het nest heeft een diepe kom en is vaak bedekt en ruim bekleed met veertjes, wol en haar. Omdat de mussen graag onder pannen en daken wonen, werden zin in het Wase dialect 'Panmus', 'Takmus' en verder nog 'Papmus' genoemd.

Helaas is de nestgelegenheid voor de huismus sterk verminderd, want in onze moderne woningbouw worden de daken hermetisch afgedicht en ontoegankelijk gemaakt, met het gevolg dat dit vertrouwd vogeltje minder en minder in onze regio voorkomt.

Ons Streven vzw.

Natuurbeheer: vloek of zegen?

Sinds enige tijd lijken er fundamentele meningsverschillen met betrekking tot natuurbeheer aan de oppervlakte te komen. Dit is geenszins verwonderlijk aangezien het hier gaat over een bij nader inzien allesbehalve evident onderwerp. Welk soort beheer op een bepaald terrein aangewezen is, kan namelijk niet zomaar worden uitgerekend of opgemeten. Het hangt in hoge mate af van de, al dan niet expliciete, opvattingen van de natuurliefhebbers die er hun zeg over kunnen doen.

Sommigen beweren dat natuurbeheer, zelfs in geringe mate, onaanvaardbaar is. Natuur moet natuur zijn en ieder ingrijpen van de mens tast die natuur aan en moet derhalve vermeden worden. Een dergelijke opvatting gaat impliciet uit van de traditionele, westerse tegenstelling tussen de natuur en de mens. Meer en meer ziet men echter in dat men de mens beter ziet als een deel van de natuur en dan lijkt het ingrijpen van de mens in de natuur plots veel minder tegennatuurlijk. Rabiante tegenstanders van iedere vorm van beheer zullen aanvoeren dat de natuur, voordat er mensen waren, ook onafhankelijk van beheer functioneerde. Dit is natuurlijk juist maar tegenwoordig wordt het natuurlijke milieu langs alle kanten door de mens beïnvloed zodat het best zou kunnen dat zonder correcterend ingrijpen van de mens de zelfregulerende mechanismen van de natuur

ieder ingrijpen van de mens tast die natuur aan en moet derhalve vermeden worden

de mens als een deel van de natuur

natuurgebieden die meer weg hebben van Franse tuinen

zodanig ontwricht zijn dat ingrijpen toch noodzakelijk is. Een voorbeeld hiervan is de massale hoeveelheid voedingsstoffen die onze natuurgebieden binnendringt via het grondwater, de regen en de lucht. De omstandigheden in natuurgebieden zijn door de ongewilde menselijke invloeden inderdaad zodanig gewijzigd dat het wellicht hypocriet is om geen beheer uit te voeren onder het mom van absoluut respect voor de integriteit van het gebied.

Anderen gaan dan weer zeer ver in hun beheer. Zij verdedigen een uitgekende indeling van het gebied in zones waar ieder organisme zijn toegekende stand- of schuilplaats heeft. In functie daarvan wordt dan een strikt beheer ingesteld dat niet zelden aanleiding geeft tot natuurgebieden die meer weg hebben van Franse tuinen, waar ieder onderdeel slechts bij gratie van de geniale ontwerper zijn plaats heeft toegewezen gekregen. In een dergelijke aanpak schuilt echter een groot gevaar. Niet zelden zal immers een zeer streng beheer resulteren in gunstige omstandigheden voor slechts enkele soorten, zij het dan degene die de beheerder waardevol acht. Het gevaar dat soorten met een minder grote aaibaarheidsfactor over het hoofd worden gezien en door het beheer ernstige hinder ondervinden is dan niet denkbeeldig. Drastisch maaien van ruigten bijvoorbeeld is misschien aangewezen om de diversiteit aan plantensoorten te verhogen en ongewenste gasten als brandnetels en distels terug te dringen maar gaat meestal ten

koste van de insecten- en avifauna.

Drastisch ingrijpen lijkt ook voorbij te gaan aan

een fundamenteel kenmerk van de natuur waardoor wij haar waarderen. Het lijkt mij inderdaad zo te zijn dat een groot deel van de aantrekkingskracht van de natuur in feite wordt gevormd door het gratuite karakter ervan dat voortvloeit uit een stuk onbeheersbaarheid. Een onverwachte ontmoeting met een roofvogel in de natuur wordt allicht hoger gewaardeerd dan het observeren van diezelfde soort in een dierentuin. Vanuit dit inzicht dat de onbeheersbaarheid en het verrassende van de natuur essentieel zijn voor haar waardering kan men ook begrijpen waarom het introduceren

of soms zelfs het herintroduceren van soorten in een gebied op verzet stuit. Inderdaad is het niet hetzelfde als een orchideeënsoort zomaar verschijnt dan wanneer zij opkomt uit zaden die door de ijverige

natuurbeheerder zijn uitgestrooid. Het feit dat we weten dat een orchidee zeer kieskeurig is en dat de plaats waar ze nu zichtbaar gedijt dus toch wel geschikt moest zijn voor deze plant, zal het gevoel dat we bedrogen werden toch niet wegnemen.

Uiteraard is het niet mijn bedoeling om met dit artikel te trachten voor eens en voor altijd vast te stellen welke mate van beheer aangewezen is. Iedere poging hiertoe zou immers voorbijgaan aan de grondgedachte waartoe ik wil komen: welk beheer in een concreet natuurgebied dient toegepast te worden ligt niet zomaar a priori vast maar

het gevoel dat we bedrogen werden toch niet wegnemen.

Men mag echter niet vergeten dat ook de huidige heersende opvatting wellicht vroeg of laat weer onder kritiek zal komen te liggen en mogelijks verworpen zal worden.

moet het voorwerp uitmaken van een open dialoog tussen mensen met verschillende visies ter zake. Hierbij dient men weliswaar wetenschappelijke criteria te hanteren, maar moet men tegelijk beseffen dat deze op zich geen sluitend antwoord kunnen bieden. Hieruit volgt dat men ook moet kunnen aanvaarden dat het gevoerde beheer wijzigingen kan ondergaan gedurende de tijd. Wat vroeger een verantwoordbaar beheer was, kan vandaag voor de meesten voorbijgestreefd lijken. Men mag echter niet vergeten dat ook de huidige heersende opvatting wellicht vroeg of laat weer onder kritiek zal komen te liggen en mogelijks verworpen zal worden.

Evenmin is het mijn bedoeling hier een standpunt in te nemen omtrent bepaalde actuele polemieken die spijtig genoeg weer hebben aangetoond hoe gemakkelijk de milieubeweging zich verliest in interne verdeeldheid die slechts leidt tot een uitholling van haar moreel gezag naar de buitenwereld toe. Een eerlijke, open argumentatie en wederzijdse luisterbereidheid kunnen mijns inziens ook hier een oplossing bieden.

Mario Smet

Nieuwe plantensoort voor België te Sinaai.

Op 15 juli berichtte De Standaard de ontdekking van een nieuwe plantensoort.

Medewerkers van het milieuvadvisbureau Esher vonden tijdens een inventarisatie van de plantensoorten in een landelijke wegberm te Sinaai, verschillende exemplaren van veenteukgras.

Van deze soort was nog niet bekend dat ze in België voorkomt.

Volgens het adviesbureau gaat het hier om een natuurlijke standplaats.

Veenteukgras gaat in andere Europese landen (Noord-Europa en op grotere hoogte in het zuiden van Europa) sterk achteruit en is op veel plaatsen bedreigd. Voornaamste oorzaak is het steeds minder voorkomen van natte, onbemeste graslanden en veenheiden. Door bemesting en ontwatering is het op tal van plaatsen verdwenen. De zuidelijkste vindplaatsen lagen in Nederland (Walcheren, de omgeving van Breda, 's-Hertogenbosch en de Biesbosch).

Het is niet duidelijk of een verbeterd bermbeheer het veenteukgras in Sinaai deed opschieten,

maar het veenteukgras kan grote groepen en soms dichte haarden vormen op plaatsen die niet regelmatig gemaaid worden. Evenals het gewoon reukgras verspreidt het bij verdroging de zoete hooigeur van cumarine.

Om die geur werd veenteukgras, ook wel 'heilig gras' genoemd, vroeger als een soort wierook voor kerkdeuren of altaren uitgespreid*.

*Nederlandse oecologische Flora

Veenteukgras
Hierochloa odorata

„De wereld gaat kapot omdat er te veel afval wordt gemaakt“

Overgenomen uit De Standaard
03/06/2002

KRUIBEKE -- „De wereld gaat aan afval kapot“. Had Tim Govaerts dat op de Jongeren Milieuconferentie van Vancouver, in het westen van Canada, met iets minder aarzeling in zijn stem geantwoord, dan hadden de jongeren uit alle werelddelen hem wellicht maar de Grote Wereld Milieutop van Johannesburg afgevaardigd met de ondubbelzinnige boodschap daar wat aan te doen.

Tim, een leerling van het zesde leerjaar van de Reynaertschool in het Waaslandse Kruibeke, vertelt het met een tikkeltje ontgoocheling in zijn stem. Hij was in British Columbia bij de achttien finalisten op meer dan achthonderd jongeren tussen tien en twaalf jaar uit honderdvijftig landen.

Wat is volgens u het grootste milieuprobleem, luidde de eerste vraag waarop de jongeren

prompt mondeling en in het Engels moesten antwoorden. „Te veel afval“ antwoordde Tim. „Ik twijfelde een beetje. Ik denk dat mij dat punten heeft gekost“, zegt hij.

Waarom wil je naar Johannesburg? „Om de hoofden van de wereld te vertellen dat er dringend iets aan moet gedaan worden want anders gaat de natuur kapot.“

Wat zou je doen om het milieu te behouden? „Proberen ervoor te zorgen dat alle mensen recyclen en hergebruiken“, antwoordde Tim. Goed geantwoord, maar het brengt hem niet in Zuid-Afrika.

Op de Top van staatshoofden en regeringsleiders van Johannesburg zullen de standpunten van de jongeren door een meisje uit Ecuador en een jongen uit Canada verdedigd worden. Hun boodschap aan de regeringsleiders is dat de wereld aan het kapotgaan is omdat er te veel afval wordt gemaakt.

„Te veel afval“

Daar moet dringend wat aan gedaan worden. „Dat hebben de meeste kinderen gezegd op de juniorboard waarop we de challenges voor Johannesburg bespraken“, zegt Tim.

De andere challenges gaan over luchtvervuiling (ouders zet de motor af als je ons komt halen aan school, maar niet in de winter, voegden de Amerikanen en Canadezen eraan toe); water (zuinig zijn is de boodschap); klimaatverandering en het gat in de ozonlaag (weg die spuitbussen).

De Jongerenconferentie werd onder meer door het Milieubureau van de Verenigde Naties (Unep) en de universiteit van Victoria georganiseerd. Tim en de Waalse Marine Carton uit Theux konden er naartoe.

De reis met het vliegtuig en het watervlieg-

Waarom wil je naar Johannesburg?
„Om de hoofden van de wereld te vertellen dat er dringend iets aan moet gedaan worden want anders gaat de natuur kapot.“

tuig heeft uiteraard heel wat koolstofdioxide (CO₂) het luchtruim ingeblazen. "CO₂ zorgt voor het broeikas-effect. Om dat weer goed te maken gaan we op school per duizend afgelegde kilometer een boom planten."

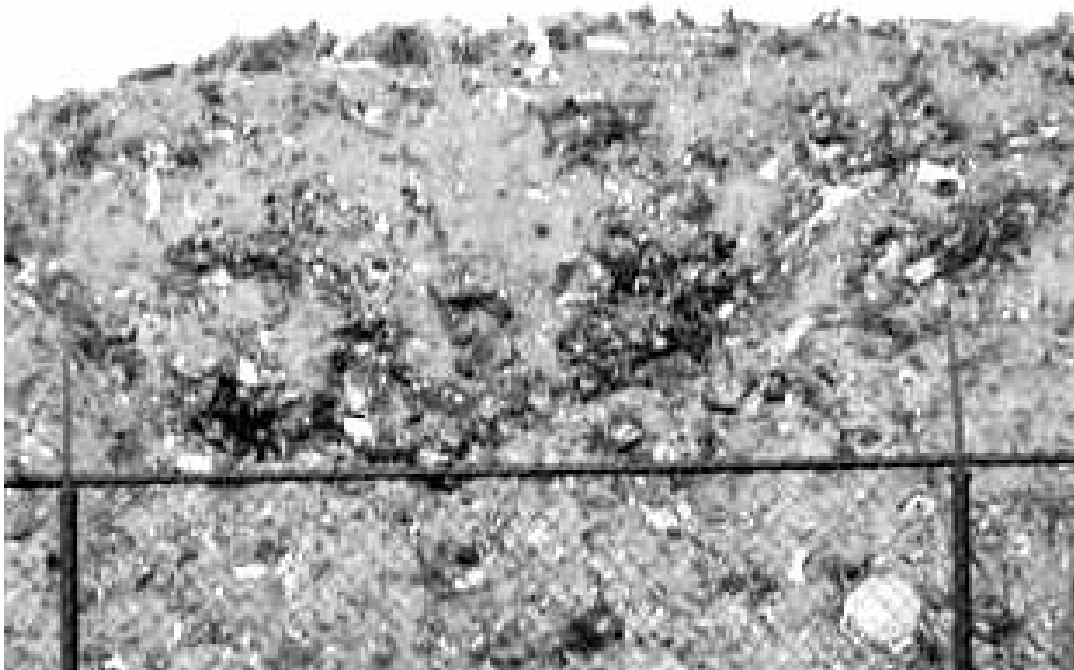
"We hadden ginds in Victoria een programma om uit te rekenen hoeveel bomen we nodig hebben. Een stuk of elf bomen moeten we planten", zegt Tim. Welke bomen het worden, dat weet hij nog niet.

Tim is lid van het "Ekoteam" dat instaat voor de netheid van de school

Het Ekoteam heeft ook een kringloop-winkeltje opgezet. Kinderen brengen oude spullen mee naar school. Er zijn ook afgedankte fietsen bij. Maar, denken dat deze weer tot rijvaardige vehikels worden hersteld, is wat veel gedacht. "Laat het ons bij kunstwerken houden" zegt juffrouw Lieve Herman.

Tim is naar Victoria gestuurd omdat hij bij de besten is van de klas en een aardig mondje

het resultaat van afvalverbranding ... storten!
(hier stortplaats INDAVER op Linkeroever)

a f v a l

Engels spreekt. Dat heeft hij op geleerd van de ondertiteling op televisie, van computerspelletjes en een kleine cursus Engels op de computer.

©Copyright De Standaard

Wordt Linkeroever vuil bak van Vlaanderen

Vlaamse overheid NEGEERT negatief advies van de Vlaamse Gezondheidsadministratie !

In oktober 2001 heeft het Vlaams Platform Milieu en Gezondheid in samenwerking met de regionale milieuorganisatie ABLLO (Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland) bezwaar ingediend, bij de minister van leefmilieu Vera Dua, tegen de verleende milieuvergunning voor de bouw van nieuwe wervelbed-afvalverbrandingsovens voor een capaciteit van 466.000 ton/jaar. Deze afvalverbrandingsovens zullen worden gebouwd door INDAVER te Beveren (Linkeroever, naast het inmiddels beroemd geworden dorpje Doel) en naast de bestaande afvalverbrandingsovens die een capaciteit van 350.000 ton/jaar hebben.

De minister verworpt dit bezwaar, ondanks het negatieve advies

van de Vlaamse Gezondheids-administratie voor de bouw van de wervelbed-afvalverbrandingsovens.

De objectieve behandeling van dit bezwaar is in deze zaak totaal zoek. INDAVER is een maatschappij die voor 54,2% in handen is van de Vlaamse overheid.

Deze nieuwe afvalverbrandingsovens worden gebouwd in weerwil van het door de voormalige minister van leefmilieu ingestelde moratorium voor de bouw van nieuwe afvalverbrandingsovens in Vlaanderen. Dit moratorium werd ook in de huidige regeringsverklaring overgenomen.

Zowel de Vlaamse openbare afvalstoffen-maatschappij OVAM als de Vlaamse Milieumaatschappij VMM zetelen in de raad van bestuur van INDAVER. Hier is duidelijk sprake van belangenverstrengeling. Het zal je dan ook niet verwonderen dat studies van OVAM aantonen dat de wervelbed-afvalverbrandingsovens op dit moment de best beschikbare technieken zijn. Er wordt in alle talen gezwegen over de minder milieubelastende technieken voor afvalverbranding (vb pyrolyse-technieken). Merkwaardig is dat de projecten voor nieuwe afvalverbrandingsovens vlug tot

realisatie komen terwijl de bouw van grote scheidings- en vergistingsinstallaties in Vlaanderen al jaren in studiefase verkeren en niet geconcretiseerd worden.

Vlaanderen heeft momenteel duidelijk een overcapaciteit aan afvalverbranding. Op dit ogenblik heeft INDAVER reeds talrijke buitenlandse afvalcontracten afgesloten om de nieuwe afvalverbrandingsovens te kunnen voeden (o.a. in Nederland en Ierland).

Het Uitvoeringsplan Huishoudelijke Afvalstoffen 1997-2001 voorzag in de afbouw van een jaarlijkse afvalverbrandingscapaciteit van 200.000 ton/jaar. Tot op heden werd door de minister nog geen capaciteit afgebouwd. Alle Vlaamse ovens werken nog. Begin dit jaar bracht INDAVER zelfs een nieuwe oven in werking met een capaciteit van 150.000 ton/jaar.

De integrale tekst van het ingediende bewaarschrift én het besluit van de minister kun je vinden op onze website : www.milieugezondheid.be <<http://www.milieugezondheid.be/>> bij "INDAVER (Vlaams afvalverwerkingsbedrijf)"

Hiernaast een foto van de INDAVER-vestigingsplaats op Linkeroever)

Fred De Baere
Werkgroep Milieu en Gezondheid Sint-Niklaas

Vergiftigde bermen.

Het decreet om bermen te beschermen is reeds van 1 januari 1985 van kracht. Zo zegt artikel 2 dat 'Het gebruik van biociden op bermen verboden is', maar zoals zo vaak liggen ook hier praktijk en theorie ver uit elkaar.

Dit jaar kon men weerom genieten van tal van plat gespoten, geelbruine bermen, waarbij de wetgever het vertikt op te treden. Deze manier van handelen zien we zowel in de bebouwde kom als in de landelijke gebieden. De reden? Wil men het proper (?) houden? Vreest men de zaadproductie? Wie zal het zeggen wat de spuiters motiveert?

Een berm in bloei is nochtans een prachtig schilderij, ecologisch zeer waardevol en onmisbaar als verbingsgebied voor flora en fauna, een reden waarom ze dan ook bij wet beschermd wordt. De gevreesde zaadproductie heeft echt een beperkte invloed op de onkruidgroei op akkers en in tuinen. Zaden zijn immers permanent aanwezig in de bodem en er kan nooit meer groeien dan er plaats is door de onderlinge concurrentie. Het gebruik van pesticiden daarentegen heeft wel enorme gevolgen voor flora en fauna en verpest daarbij het grondwater.

Ook grachtkanten, die eveneens bij wet beschermd zijn, zijn meermaals het slachtoffer van de gifspuit.

Aarzel dus niet, bij het vaststellen van dergelijke overtreding, klacht in te dienen bij de politie of licht jouw plaatselijke milieuvereniging in.

Ons Streven vzw.

Vossenstaart.

Donderdag 18 juli 2002, een zachte morgen, het is 8u15 en ik fiets op de Durmedijk van Tielrode naar Hamme.

Ik heb vakantie en geniet met volle teugen van het prachtig landschap dat me omringt. Het is laag water en het contrast tussen de slikken en de schorren is een lust voor het oog. Ik ben bijna aan de nieuwe brug van Hamme en ontwaar plots iets op de slikken aan de Hamse kant. Ik draai mijn ijzeren ros terug om me te vergewissen welke rare vogel mijn aandacht opeist. 'Ik heb mijn verrekijker niet bij', vloek ik bij mezelf. Mijn verbazing is groot: "Maar, dat is geen vogel", zeg ik luidop, "dat ..., dat is een vos!" Ja toch?..." Er komt warempel beweging in, het is inderdaad een vos, die onderzoekend over de slikken loopt. Ik kijk rondom mij, maar blijkbaar ben ik de enige getuigen van deze, voor mij, uitzonderlijke waarneming. Het schouwspel duurt enkele minuten tot het dier terug tussen de schorren verdwijnt. "ja zeg ik heb een vos gezien", mompel ik nog na "spijtig van mijn verrekijker".

"Maar, dat is geen vogel",
zeg ik luidop,
"dat ..., dat is een vos !

Ik blijf nog even nazinderen en vervolg mijn weg naar Hamme. Een magisch moment heeft weerom mijn hart gevuld. Natuur ik hou van jou.

Ons Streven vzw

Zie ook de webstek : www.abllo.be klik dan op *kalender*
en neem dan *prikbord waasland*

*C.V.N. wandelingen : De deelname is gratis. Iedereen is van harte welkom.
De wandelingen duren tussen de 2 en 3 uur.*

*L = Laarzen gewenst, zeker bij vochtig weer. * = Geschikt voor wagentjes.*

ALLE ACTIVITEITEN ZIJN TOEGANKELIJK VOOR IEDEREEN!!

Zondag 22 september

vzw Durme 'Open Doe-dag 't Fortuintje-Velt hamme'

Allerlei activiteiten worden je aangeboden : kookcafé's , bloemschikken, knutselen met natuurlijke materialen, nestkastjes bouwen... voor jong en oud. Daarnaast kan je natuurlijk ook bij ons terecht voor een natje en een droogje. Inschrijven voor de verschillende activiteiten is nodig en kan bij Etienne Gogaert 052/47 93 55.

Afspraak van 10u00 tot 17u00 in het ontmoetingscentrum 't Fortuintje, Kapellestraat 66 te Hamme (ingang via Jaaks natuurcentrum)..

vzw Durme 'Natuurwandeling in de Cuesta en Sombeekse Meersen.

Begeleid door een CVN-natuurgids. afspraak om 10u00 aan de Sombeke Dries.

CVN **Sombeekse Cuesta + meersen** 10u00 Dries in Sombeke Waasmunster L

Zaterdag 28 september

Velt **Fruit plukken.**

Onze hoogstamboomgaard in 't Pannenweel kent elk jaar een grotere productie. Omdat er nagevoeg geen nachtvorst was, zijn de verwachtingen hoog gespannen. We plukken vandaag zoveel mogelijk fruit. Net zoals vorig jaar rekenen we er op ook wat fruit te kunnen verdelen onder de aanwezigen.

Waar : Krekeldijk 2 te Meerdonk om 10u00.

Zondag 29 september

Natuurpunt Waasland Noord **Maaien van hooilanden.**

Samenkomen 9u30 natuurhuis Panneweel

CVN **Schauselbroek Temse** 14u30 Zwembad in Scheldepark Temse L*

Stroopers Oost St.-Gillis-Waas 10u00 Kerkje van 't Kalf St-Gillis-Waas L

Hof ter Saksen 14u30 Parking Zandstraat Beveren-Waas L*

Vrijdag 4 oktober

Natuurpunt Waasland Zuid **Voordracht natuur en filosofie..**

door professor-doctor, Ulrich Libbrecht. Grote zaal van de stadsbibliotheek van St.-Niklaas, Hendrik Heymanplein om 20u00, inkom : 5 euro.

Zaterdag 5 oktober

Natuurpunt Waasland Zuid **Vogelkijktocht (lage drempel).**

Durme en Oude Durme naar aanleiding van de Europese vogelkijkdag. Verzamelen om 09u00 aan de Durmebrug te Waasmunster, einde voorzien rond 12u00.

Verantwoordelijke : Johan Vercauteren 03/777 89 26.

Zondag 6 oktober

CVN Etbos Moerbeke-Waas	14u30 Café Etbos, Mmoerbeke-Waas	L
Heykenbossen	14u00 Roosenbergabdij Waasmunster.	L
Keilanden	14u00 Station Sinaai.	L
Molsbroek Lokeren	14u30 bezoekerscentrum Lokeren	L*

Zondag 13 oktober

Natuurpunt Waasland Noord **Paddenstoelen wandeling.**

Stropersbos. Laarzen gewenst.

Samenkomen 14 uur : rondpunt Bergstraat te De Klinge. Parkeren in Koningsstraat .

Begeleiding : Marc De Meireleire.

vzw Durme **'Wandeling Reservaatzone Donkmeer'**

Kadert in de activiteiten rond 'Week van het Bos'.

Afspraak om 14u00 aan de ingang van het domein Nieuwdonk. Onder leiding van CVN-natuur-
gids en conservator Franki D'haese (052/44 41 75). Laarzen vereist.

CVN Barbierbeek	14u30 Kerk Bazel	L
Tielrode Veer	14u15 Veer St.-Jozefstraat, Tielrode (Temse)	L
Reservaatzone Donkmeer	14 uur Houten Chalet - ingang de Nieuwdonk	L

Zondag 20 oktober

CVN Fondatie	14u00 Oud Gemeentehuis Dries Sinaai	L
Oost-Sivepolder Temse	14u30 Steenbakkerij, Warandestraat, Steendorp	L
R. De Vidtpark St-Niklaas	14u00 Koer Kasteel Walburg.	*
Stropers West Kemzeke	14u00 Vossenhol St-Jansteenstraat Kemzeke	L

Dinsdag 22 oktober

Velt **Kookles**

Kookles in Beveren. We richten onze aandacht dit maal op desserten en gebak. Je zal voor deze kookles moeten inschrijven. Meer info: M.L. Verbruggen 03/779 95 42.

Lesgeefster : Erlinde Lombaart. In het Cultureel centrum "Ter Vesten" om 19u30.

Zondag 27 oktober

CVN Puyveldebos Belsele	14u30 Hoek Kouterstraat-Gouden Leeuw	L
Sropers Oost St-Gillis-Waas	14u00 Kerkje van 't Kalf St-Gillis-Waas.	L

Maandag 28 oktober

Ons Streven Dia-avond "over stromen en overstromen" zie kalender-info blz 25
vervolgt op blz 23

BOOMPLANTACTIE NATUURPUNT WAASLAND

Op Zaterdag 23 november 2002

B e s t e l b o n

Fruitbomen, streekeigen bomen, hagen en struiken
Onze troeven :

- scherpe prijzen en aan huis levering
- onovertroffen keuze aan inlands bosgoed
- elke frank winst wordt gebruikt voor de aankoop van natuurgebieden in het Waasland en omgeving

Bosgoed enkel in minimumhoeveelheid van 10 per soort !

Alle boompjes zijn tussen de 50 en 90 cm tenzij anders vermeld

0,62 euro per stuk.

Zoete kers, meidoorn, spaanse aak, vuilboom, kardinaalsmuts, vogelkers, rode kornoelje, zwarte els, wilde appel.

0,75 euro per stuk.

Hondsroos, egelantier, wilde liguster, sleedoorn, es, krentenboom.

0,87 euro per stuk.

Hazelaar, zomereik, wintereik, beuk, haagbeuk, lijsterbes, tamme kastanje, gewone vlier.

1,00 euro per stuk.

Gelderse roos, kleinbladige linde, wollige sneeuwbal, ruwe iep.

Verschillende prijzen.

Taxus (20/30 cm) : 2 euro. Rode beuk : 1,75 euro. Okkernoot : 1,50 euro. Buxus boordplant (25/30 cm) : 1,50 euro.

Voor mensen die meer variëteit en kleine hoeveelheden wensen bieden wij onze pakketten aan (bestellen per pakket)

Pakket 1 : kleine en doornloze struiken voor kleinere tuinen, decoratieve bloei en bessen. Prijs : 15,40 euro. 4 kardinaalsmuts, 4 rode kornoelje, 4 wollige sneeuwbal, 4 gelderse roos, 4 vuilboom.

Pakket 2 : Herfstpakket. Bessen voor de vogels. Prijs : 17,35 euro.

4 meidoorn, 4 lijsterbes, 4 vlier, 4 zoete kers, 4 sleedoorn, 4 krentenboom.

Pakket 3 : Lentepakket. Doornstruiken voor broedvogels. Prijs : 14,25 euro. 5 meidoorn, 5 sleedoorn, 5 hondsroos, 5 egelantier.

Pakket 4 : Inlands haagpakket. Prijs : 15,00 euro. 4 beuk, 4 haagbeuk, 4 meidoorn, 4 spaanse aak, 4 wilde liguster.

Pakket 5 : gemengde doornloze haag. Prijs : 19,50 euro. 4 beuk, 4 haagbeuk, 4 rode beuk, 4 wilde liguster, 1 rode kornoelje, 1 vlier, 1 spaanse aak, 1 wilde appel.

Pakket 6 : gemengde doornhaag. Prijs : 14,00 euro. 10 meidoorn, 2 egelantier, 2 hondsroos, 2 sleedoorn, 2 kardinaalsmuts, 2 gelderse roos.

LOOFBOMEN hoogte 2 à 3 m, omtrek 6 à 8 cm.

Beuk 18,60 euro, Rode beuk 20,00 euro, Es 16,70 euro, Zomereik 18,00 euro, Lijsterbes 15,00 euro, Kleinbladige 18,60 euro, Zwarte els 11,70 euro, Ruwe (witte) berk 10,00 euro, Gewone iep 16,20 euro.

FRUITBOMEN stamomtrek op 1 m 6-8 cm Ha en 8-10 cm Ho.

Appels. Halfstam 12,50 euro. Hoogstam : 17,50 euro.

Rassen : Oogstappel (Transparante jaune), Reine des reinettes, James grieve, Jacques lebel, Calville des prairies, Jonathan, Président Roulin, Rambour d'hiver, ReINETTE de Blenheim, GoudreINETTE.

Peren. Halfstam : 12,50 euro. Hoogstam : 17,50 euro.

rassen : Comtesse de Paris, Clapp's favorite, Bon chretien williams, Triomphe de vienne, Bonne Louise d'Avranches, Durondeau, Beurre hardy, Conference, Legipont, Saint remy.

Pruimen. Halfstam : 12,50 euro. Hoogstam : 17,50 euro.

Rassen : Reine claude d'oullins, Belle de Louvain, , Victoria, Sainte Catherine,

Anna Spath.

Kersen. Halfstam 12,50 euro. Hoogstam : 17,50 euro.

Rassen : Lindekens (Early rivers), Bigarreau blanc, Bigarreau Van.

Perzik. Struik 2 jaar : 11,20 euro.

Rassen : Lieveling, Fertile de septembre, Reine des verges.

Andere

Moerbei(nigra) struik in pot : 17,40 euro, Kwee struik 2 jaar : 11,20 euro, Mispel struik 2 jaar : 11,20 euro, Okkernoot struik 3 jaar : 10,70 euro hoogstam : 18,60 euro, Tamme kastanje hoogstam : 17,90 euro, Tamme kastanje (kultivar de Lyon) hoogstam :21,10 euro.

Hoe bestellen ?

Stuur de duidelijk ingevulde bestelbon (zie volgende blz) voor 5 november op naar :

voor Beveren, St.-Gillis en Stekene :De Meireleir Marc, Beekstraat 72, 9170 St-Pauwels tel 03/777.87.74

voor St-Niklaas, Lokeren, Waasmunster, Elversele en Tielrode : Margo Van de Berghe, Heistraat 63, 9100 St-Niklaas 03/775 90 38.

voor Kruibeke, Temse, Zwijndrecht, Antwerpen L.O. : Gilbert Smet, Haagstraat 2b, 9150 Kruibeke 03/774 26 00

Voor Moerbeke, Wachtebeke en Lochristi : Dirk Pottelberg, Spelonckvaart 38B, 9180 Moerbeke-Waas, 09/346 95 68.

- 5 % korting voor bestellingen vanaf 124 euro.
- 20 % korting vanaf 620 euro op voorwaarde dat u zelf afhaalt.
- na de bestelling worden u factuur en overschrijvingsformulier toegestuurd.
- het plantgoed wordt aan huis bezorgd op Zaterdagmorgen 23 november vanaf 9h, enkel binnen het Waasland, Lochcristi, Hamme, Antwerpen L.O.
- u kan het plantgoed ook na afspraak zelf afhalen vanaf vrijdag in Natuurhuis Panneweel, Krekeldijk 2, Meerdonk (St-Gillis Waas).

Meer info omtrent het plantgoed : Vraag onze gratis plantgids bij :

De Meireleir Marc 03/777.87.74, Gilbert Keereman 03/776.87.30, Gilbert Smet 03/774.26.00 of Lieven Van Hooste 09/346.94.34.

Zondag 3 november

CVN **Molsbroek Lokeren** 14u30 Bezoekerscentrum Lokeren L*

Zondag 10 november

CVN **Daknamse Meersen** 14u30 Kerkje Daknam L

Zaterdag 16 november

Natuurpunt Waasland Noord **Dag van de Natuur**

Dag van de Aarde in de gemeente Stekene. De dode fruitbomen in een hoogstamboomgaard worden vervangen door nieuwe exemplaren en het aanplanten van een houtwal.

Zondag 17 november

CVN **Klei en vallei** 14u15 Veer, St.-Jozefstraat, Tielrode (Temse) L

Donderdag 21 november

Velt **Zadenlijst**

net zoals vorig jaar bespreken we de zadenlijst. Een interessant moment om ervaringen uit te wisselen. Leerlingen van de Broederschool te Sint-Niklaas hebben een website gemaakt over onze plaatselijke vereniging. We kunnen die dan ook eens bekijken.

Plaats van deze vergadering ligt nog niet vast, zie hiervoor een volgend nummer.

Zaterdag 23 november

Natuurpunt Waasland Noord **Bomenverkoop bosgoed en fruitbomen**

Zondag 24 november

CVN **Stroppers Oost St-Gillis-Waas** 14u00 Kerkje van 't Kalf St-Gillis-Waas L

Zaterdag 30 november

Natuurpunt Waasland Zuid **Vogelkijktocht langs de Schelde..**

verzamelen om 8u30 zwembad St.-Niklaas, einde rond 12u00. Gidsen : Gilbert Smet, Peter Van de Putte, Tim Audenaert.

Verantwoordelijke : Johan Vercauteren 03/777 89 26.

Zondag 1 december

CVN **Molsbroek Lokeren** 14u30 Bezoekerscentrum Lokeren L*
Scheldepark Temse 14u30 Zwembad in Scheldepark Temse L

Zondag 8 december

Natuurpunt Waasland Noord **Natuurwandeling De Putting te Kloosterzande (NL).**

Gevariëerd polderlandschap met krekens, wochtige weilanden en dijken. Afstand 10 km. Samenkomen aan de kerk van De Klinge om 13u30. Begeleiding : Chris De Buyzer

Cursustraject natuurgids.

De cursus natuurgids vormt sedert 1966 de ruggengraat van de CVN-werking. Al 6000 cursisten ontvingen het natuurgidsdiploma. CVN-natuurgidsen zijn in alle geledingen van de natuurbehouds- en milieubeweging actief.

Aanvankelijk waren natuurgidsen pioniers, in een periode dat de overheid op het vlak van natuur- en milieubeleid grotendeels afwezig bleef. Gelukkig is daar verandering in gekomen, met name op het terrein van natuur- en milieu-educatie (NME). Dit alles vergt een specifieke opleiding, die binnen het bestaande cursusmodel niet gerealiseerd kon worden. Daarom werd enkele jaren geleden beslist om een 'cursustraject natuurgids' in te voeren. Bijgaand schema verduidelijkt dit.

De cursus 'natuur-in-zicht' vormt het begin van het traject. Hij omvat 5 binnen- en 5 buitenactiviteiten en vormt een afgerond geheel. Zo kan wie enkel natuurbeleving en groene basiskennis wenst op te doen, na deze cursus afhaken. Voor wie verder wil gaan, biedt deze cursus de basiskennis die van een cursist natuurgids wordt verwacht. Op deze kennis wordt in de cursus natuurgids niet meer teruggekomen. Wie deze kennis al bezit, kan ook meteen bij de tweede stap starten.

De cursus 'natuurgids' vormt het middendeel van het traject. De cursusinhoud is afgestemd op die van de cursus 'natuur-in-zicht'. De duur is ongeveer één jaar (kalender- of schooljaar, naargelang het geval). Net zoals in het verleden geeft deze cursus een verruimde basiskennis over natuur en milieu. Wie de opdrachten met goed gevolg afrondt, kan zich op het einde 'CVN-natuurgids' noemen. Van een natuurgids die hier de opleiding beëindigt, wordt verwacht dat hij of zij in staat is een eenvoudige natuurwandeling te geven voor een doorsnee-publiek, in de vrijetijdssfeer.

Het programma voor de provincie Oost-Vlaanderen, najaar 2002 ziet er als volgt uit :

NATUUR-IN-ZICHT DENDERMONDE

Bastion VIII, Dendermonde

5 binnenlessen en 5 excursies

Binnenactiviteiten op vrijdagavond 19u00 tot 22u00, wandelingen op zaterdagvoormiddag.

Vanaf 20 september (tot 26 oktober). Deelnameprijs 48 euro.

NATUURGIDS WETTEREN

i.s.m. milieudienst Wetteren

Cultureel Centrum in Wetteren

30 activiteiten waarvan de helft excursies.

Dinsdag (volledige dag 9u30-16u30, veertiendaags) vanaf 8 oktober (tot 3 juni 2003).

Deelnameprijs 161 euro.

'Over stromen en overstromen'

Maandag 28 oktober Info- en dia-avond

Verdere verdieping van de Schelde kan rampzalige gevolgen hebben.

Hou de zandzakjes maar klaar.

Het gevaar van een grote overstroming in het Scheldebekken neemt alleen maar toe.

In het vernieuwde Sigmaphan plant de Administratie waterwegen en Zeewegen (AWZ) verdere uitgestrekte overstromingsgebieden langs de Schelde en de Durme.

Er moet dringend een globale studie en een doordachter beleid komen, want mocht een stormvloed zoals die van 1 februari 1953 zich herhalen, zou een vloedoverschot van minstens 50 miljoen kubieke meter ongehinderd tot Antwerpen opgestuwd worden.

De heer Ludo Dirks, consultant en gewezen kabinetsadviseur en auteur van het boek 'Over stromen en overstromen' schetst ons die avond een beeld van de noodzakelijke beveiliging tegen overstromingen langs de Schelde en haar bijrivieren.

Plaats : Café 't Veer, Sint-Jozefstraat 35, 9140 Tielrode

Aanvang : 20u00

Organisatie : Ons Streven vzw

Inlichtingen : 03/ 771 30 85

GRATIS INKOM : mis deze boeiende avond niet.

Tentoonstelling over Willy Van Waelvelde in bezoekerscentrum Donkmeer te Berlare

In het bezoekerscentrum Donkmeer te Berlare is een gelegenheidstentoonstelling opgesteld over de onlangs overleden Willy Van Waelvelde. Hij werd geboren in 1917 nabij het Donkmeer en bracht daar zijn jeugd door. Hij studeerde economische wetenschappen aan de Rijksuniversiteit te Gent en werkte van 1942 tot 1979 in het Nationaal Instituut voor Statistiek. Hij werd er directeur-generaal en vertegenwoordigde ons land op tal van internationale conferenties. Hij ontving ook tal van onderscheidingen.

Maar hij bleef steeds bijzonder actief rond het Donkmeer. Zo was hij in 1938 bestuurslid van de pas gestichte VVV-Donkmeer, auteur van talrijke publicaties over het Donkmeer en omgeving, medestichter van de Heemkundige Kring van Overmere en lid van de beheerscommissie van de reservaatzone Donkmeer.

Deze gelegenheidstentoonstelling is samengesteld door de vzw Durme, beheerder van het bezoekerscentrum, in samenwerking met de familie Van Waelvelde en de Heemkundige Kring van Overmere. Het bezoekerscentrum is geopend tot 31 oktober elke zondag van 14 tot 18 u. en op aanvraag voor groepen (09/3483020).

vzw Durme 15 juli 2002

NATUUR EN FILOSOFIE

EEN VOORDRACHT

DOOR Prof. Dr. ULRICH LIBBRECHT

**Werkgroep NME
Zuid-Waasland**

Met natuur bezig zijn is niet enkel het beleid pogen bij te sturen, beheerswerken uitvoeren, planten-en vogeldeterminaties doen, vergaderen,... Het is goed om af en toe ook eens na te denken over de natuur en over ons eigen doen en laten in diezelfde natuur. Spontaan dringen zich dan vragen op als : Is het in deze wereld dat onze kinderen groot moeten worden ? Zijn we goed bezig met onze wereld ? Verprutsen we met ons milieu-geknoei de toekomst van het leven op aarde niet ?

Over deze en andere bedenkingen wil prof. dr. Ullrich Libbrecht ons onderhouden op

vrijdag 4 oktober 2002 om 20u

**in de grote zaal van de stadsbibliotheek van
Sint-Niklaas, Hendrik Heymanplein.**

Professor Libbrecht doceerde jarenlang Chinese en Oosterse filosofie aan de Katholieke Universiteit te Leuven. Hij is ook (nog steeds) een actief natuurrpunter (voorheen Wielewaal) in zijn woonplaats in de Vlaamse Ardennen. Op onze Vlaamse Ardennendag van 28 april konden wij alvast kennis met hem maken, want hij was de gids op onze wandeling doorheen 'De Kabernoel', een typisch Vlaams-Ardennen-reservaat te Zulzeke. We wandelden niet alleen met hem, maar dronken ook een goede 'Ename' bij hem thuis. En allen die erbij waren kunnen getuigen : die avond op 4 oktober wordt een echte aanrader !

Nog enkele praktische gegevens :

- * Inschrijven op voorhand is niet nodig.
- * De inkom voor die avond bedraagt 5, te betalen aan de kassa.

Voor meer informatie :

- * Willy Van Moeseke 03/ 777 53 97
- * Johan Vercauteren 03/777 89 26
- * Christel Strybos 052/46 00 58

Studiereis Breisach-am Rhein – Freiburg im Breisgau – Schönau.

Soms moet men eens over de muur kijken en zich de vraag stellen : "Wat gaat er om bij onze burens ?"

Jaarlijks richt VIBE (Vlaams Instituut voor Biologisch en Ecologisch bouwen) samen met het architectuurinstituut Sint-Lucas (Gent/Brussel) een studiereis in naar plaatsen in het buitenland waar daadwerkelijk de ecologische principes i.v.m. een integrale waterscheiding, landschapszorg, natuurontwikkeling, ecologisch bouwen en alternatieve vormen van energie aan de orde van de dag zijn, m.a.w. men is het stadium van planvorming voorbij. Het gaat hier wel degelijk om planuitvoering.

Dit jaar was Baden-Württemberg ons doel (nl. Breisach).

Geconfronteerd met jaarlijkse overstromingen van de Rijn ontwikkelde men in deze deelstaat een geïntegreerd Rijnprogramma, in samenwerking met Oostenrijk en Frankrijk. Sinds 1988 wordt hieraan zichtbaar gewerkt. Uitgaande van de stelling dat de zomerbedding van de Rijn niets anders betekent dan het opsluiten van de rivier met de nodige spanningen en een mogelijke beperkte dijkverhoging kwam men tot één doelstelling : de fameuze piekmomenten van $5700 \text{ m}^3/\text{sec}$ wegwerken ! Deze piekmomenten namen in frequentie beangstigend toe van 1880 tot 1940 1 noodtoestand; van 1940 tot 2000 12 noodtoestanden. Met enorme risico's van 95 stadjes met 750 000 inwoners en meer dan 100 000 ha landbouwgrond en een potentiële schade van

6,4 miljard Euro ! Noodzakelijke maatregelen dringen zich op om het debiet van de Rijn te reduceren. Uiteraard hangt hieraan een kostenplaatje : 0,5 miljard Euro.

Uit een studie bleek dat de ecologische waarde van de Rijn van een puntengetal 25 gedaald was naar 10.

Binnen het Europese kader gaat het om een pilootproject, als voorbeeld voor de andere lidstaten waarbij de ruimtelijke planning op twee peilen steunt :

- 1e de ecologische
- 2e de economische.

De begrippen : Hochwasserschutz en natuurontwikkeling werden aan elkaar gekoppeld.

Het grote STREVEN binnen het ecologisch kader is de natuurlijke dynamiek van de Rijn weer mogelijk maken en dit door : waterbescherming, het creëren van oobossen, natuurbeleving voor de bewoners mogelijk te maken, grootschalige biotoopnetwerken ontwikkelen, zeldzame fauna en flora optimaliseren, en levensruimte scheppen voor gevleugelde soorten.

Om dit allemaal mogelijk te maken ontwierp men een raamconcept waarbinnen vooral potpolders en stuwweren dienen ontwikkeld te worden, m.a.w. ecologische vloedgebieden (met een maximale tolerantie voor flora en fauna). Na de projectuitvoering die ondertussen volop loopt, heeft de Rijn in Baden-Württemberg een extra bergingscapaciteit van 75 miljoen m^3 ? In Breisach, het zwaarst getroffen gebied gaat het alleen al om 25 miljoen m^3 .

Binnen het totale project draait het vooral om oobossen en zilverweiden (= flora tussen keien). Afgezien van de hydrologische, floristische en recreatieve meerwaarde

zonnepanelen op de kerk van Schönau

hebben dergelijke vloedbossen nog een andere pluswaarde binnen het ecologische denken nl. de vormen toe 3x meer hout/ha/jaar wat uitermate belangrijk is wat de CO2-impact betreft. De idee dat problemen, ontstaan als gevolg van menselijke activiteiten kunnen opgelost worden door de natuur terug in te schakelen, werd door de plaatselijke bewoners als zeer aanvaardbaar beleefd. Ook zij, evenals de beleidsmakers, beseffen maar al te goed dat het de levenskwaliteit in de regio alleen maar ten goede kan komen.

Freiburg, een stad ter grootte van Antwerpen, was onze tweede bestemming. Gelegen in de Rijnvlakte werd deze stad geconfronteerd met een enorme smog en dit als gevolg haar ligging in het Rijndal (ingesloten tussen de Vogezen en het Zwarte Woud.)

Sinds 1936 kende men er "de smog" met inde jaren 70 en 80 zeer hoge concentraties. De mogelijke vestiging van een kernenergiecentrale gaf aanleiding tot een massaal protest van de bevolking met een optie voor alternatieve economische activiteiten als gevolg (op dit ogenblik : 450 ondernemingen met 12 000 nieuwe jobs).

Vanuit het beleid ontstond een discussieforum "life style" genoemd m.a.w. levenskwaliteit, onder het motto : Niet steeds meer,

ecologie

meer, meer en meer, maar BETER.

Twee belangrijke opties werden door de stadsraad als richtlijnen vooropgesteld :

- 1e Een drastische landschapsplanning
- 2e Agenda 21 ... via een dialoog met alle geledingen van de bevolking : denk globaal, handel lokaal.

Vrij vlug kwam men tot de conclusie dat, wilde men de levenskwaliteit van de stad verbeteren, men multidisciplinair te werk diende te gaan, m.a.w. gans de vernieuwing diende sociaal en ecologisch gedragen te worden.

Volks vertaald betekende dit : "Niet straffen omdat men iets niet doet maar belonen omdat men iets wel doet".

Opgebouwd van beneden af (basisbeweging) moest dit alles wel lukken;

De discussies via het forum leidde al vlug tot een andere stadsplanning ; nl. het groene lobbenmodel (= alleen uitbreiding via vinger-vormige uitstulpingen in het landschap)

De stadsgrenzen werden duidelijk afgebakend, zodat men de debieten, de mobiliteit en het afval onder controle kon krijgen.

Om de stadsmobiliteit te kunnen beheersen koos men resoluut voor het openbaar vervoer en de fiets. Met betrekking tot het probleem van de afval stelde men drie prioriteiten :

uitgebreide fietsenstalling

- a. Vermijden van afval
- b. hergebruik
- c. minimum aan restafval

Contacten werden gelegd met de middenstand, de KMO's en de scholen.

Hieruit bleek dat vanuit deze velden niets dan positieve signalen kwamen.

Meerdere engelen onder de bevolking accentueerde nogmaals de nood aan drastische ingrepen.

Een gepaste slogan luidde dan ook al vlug:

"De publieke opinie wil het !

Het beleid beleefde het als een ontwikkeling van een normaal gebeuren en "the end of the pipe solution is NO solution"

leidde tot een brongerichte aanpak met sterke resultaten. Ondanks dat het bevolkingsaantal en ook de economische activiteiten fel stegen daalde de afvalberg van 425 000 ton in 1990 tot 200 000 ton in 2000.

Ook op vlak van de CO2 emissie stak dat beleid haar nek uit en koos duidelijk voor laag-energie-gebouwen. De huizen planning gebeurt in functie van de zonnestand. Bij oudere gebouwen worden warmteverliezen opgespoord (via infra-rood) om met ecologische materialen geïsoleerd te worden (1 miljoen Euro/jaar subsidie). Nog streeft men ernaar om de CO2 emissie van een woning van 10 ton/jaar naar 3,5 ton te brengen.

Freiburg is een stad waar de mobiliteit op een drastische manier werd en nog altijd wordt aangepakt. De slogan "Freiburg fietst" liegt er niet om. De auto, die er vroeger alle open ruimte in beslag nam en

zich bumper aan bumper voortbewoog, is duidelijk op zijn retour. Intelligent omgaan met de auto is voor de inwoner van Freiburg geen losse slogan, 40 % van de bewoners hebben geen auto !

't Is bijna niet te geloven, en toch waar.

Uiteraard is daar heel wat denk- en lobbywerk aan vooraf gegaan, maar het resultaat is toonaangevend. Aan het station (centrum van de stad) staat een mobile-huis

Dit is een fietsencentrum (fietsenverkoop, fietsenverhuur, fietsenstalling voor 1000 fietsen en een restaurant voor fietsers) Van hieruit vertrekken in alle richtingen 450 km fietsbanen

waarvan vele km's en eigen bedding. Zonder hindernissen en nergens contact met de auto. Fietsen in Freiburg : "Nicht nur für arme Leute" is een immens levendig gebeuren.

De stad is een fietsstad, op elk ogenblik en op elke plaats. Je gelooft je ogen niet als je het ziet. Om de stad zijn de fietsstalling overal tegenwoordig ... 8700 in totaal.

Het begrip "autominderen" staat binnen de beleidsvisie voorop en dit gebeurt door begeleidingsmaatregelen... flankeren van het autogebruik genoemd.

Auto's hinderen, zijn lawaaierig en stinken.

ABLLO_{vzw} / Sylvain Lockefeer

Wordt vervolgd.

Het project Nieuw-Temse (ex-Boelwerf).

Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever, VZW Ecotest en VZW "Ons Streven" maken een gezamenlijk standpunt kenbaar over het project Nieuw-Temse (ex-Boelwerf).

Deze drie milieuverenigingen eisen van de overheid een minimale inspanning inzake groenvoorziening in het kader van het in ontwikkeling zijnde project "Nieuw Temse" op de voormalige Boelwerfterreinen.

Concreet eisen voormelde verenigingen dat binnen het project, groot 86 hectaren, minstens voor 10 ha openbaar groen wordt voorzien.

Gelet op de ligging van het gebied moet er naast beton en bakstenen ook voldoende aandacht zijn voor het milieu. Binnen dit nieuwe project moet er, ten voordele van de toekomstige bewoners, de centrumbewoners van Temse en de aanpalende, Cauwerburg en Tielrode, een groene long gecreëerd worden. Dit dient te gebeuren met het oog op de integratie van het project in de omliggende historische woonkernen en om een zo groot mogelijke meerwaarde voor de gemeente als geheel te creëren.

m a a t s c h a p p i j

Deze eis ligt in het verlengde van hetgeen de Vlaamse regering steeds verkondigt als beleidslijn.

Indien aan deze eis wordt tegemoet gekomen, zal er ook ruimte zijn voor een fietsvriendelijke verbinding, in een groene atmosfeer, tussen Tielrode en het Centrum van de gemeente, via de Boelwerf van weleer.

Dit project biedt aan Temse een unieke gelegenheid om in deze gemeente, structureel en dus onomkeerbaar, een groene long in te planten.

De drie milieuverenigingen durven veronderstellen dat de huidige gemeentebestuurders deze historische kans niet zullen laten liggen, en dus, als echte beleidsvoerders met een duurzame toekomstvisie, het welzijn van de toekomstige generaties Temsenars zullen veilig stellen.

Tenslotte willen de drie verenigingen hun bezorgdheid uitdrukken omtrent de reeds geafficheerde publiciteit aan de toegang van de ex-Boelwerf ter hoogte van Cauwerburg. Deze publiciteit is niet alleen voorbarig maar doet, volgens voornoemde verenigingen, ook een verkeerde indruk ontstaan over het toekomstig project. Het lijkt wel een toekomstig Disneyland aan de Schelde te worden!

De drie verenigingen zijn steeds bereid tot een constructief gesprek met het gemeentebestuur, maar vonden het de hoogste tijd (voor het te laat is) om nu reeds de publieke opinie in te lichten over deze minimale eis inzake bescherming van het leefmilieu in hartje Temse.

*Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever,
VZW Ecotest en VZW "Ons Streven"*

Wachtebeke heeft er een zuiders tintje bij : Bijeneters!

Enkel fragmenten uit het dagboek dat u integraal kan terugvinden op de website van de vogelwerkgroep Durmevallei :
(<http://www.geocities.com/durmevallei/>).

Zondagmorgen 2 juni

Paul Vervaeke zag minstens 8 Bijeneters aan de oostkant van het Provinciaal domein Puyenbroek.

Ze vlogen rond boven de zanddepot net naast de parking. Hierin zitten ook 10 bewoonde nestgangen van de Oeverzwaluw.

Paul Vervaeke belde meteen naar Joris Everaert die even daarna ook toesnelde en enkele lokale ornithologen op de hoogte bracht van het super goede nieuws. In afwachting van meer informatie over de broedneigingen van de vogels werd er aanvankelijk beslist om het nog wat geheim te houden voor het 'grote publiek'.

Ondertussen werden er al zeker 10

Bijeneters geteld en bleek dat sommige vogels al hopen aan het graven waren ! De vogels vlogen ook regelmatig naar een andere grotere zanddepot aan de noordkant van het domein (thv. de camping).

De verrassing was helemaal compleet toen er bij valavond plotseling minimum 20 Bijeneters rondvlogen.

Diezelfde avond nog werd de natuurwachter Philippe Van de Velde gecontacteerd, alsook de plaatselijke boswachter en Jan Rodts van Vogelbescherming Vlaanderen. Aan de zanddepot stonden twee vrachtwagens en een kraan, het was dus goed mogelijk dat men de volgende morgen zou beginnen werken aan de zandbergen. De kans was dus vrij groot dat de nestholtes de volgende dag zouden afgegraven worden en/of de vogels verstoord zouden worden. Maandag 3 juni.

Via Philippe Van de Velde (AMINAL, Afdeling Natuur) worden alle betrokkene partijen (Provinciebestuur, firma's, aannemers) gecontacteerd, en meteen afspraken gemaakt. De eerste plaats (oostelijk depot naast parking 2) zal rustig blijven tot 1 augustus. Die dag werden er 's morgens een groep van 15 en een groep van 5 rondvliëgend gezien. Bij de eerste zanddepot groef heel de morgen een koppel een hol uit. Af en toe kwam er nog een tweede koppel rondhangen.

Bij controle van de tweede zanddepot bleken hier 6 Bijeneters rond te hangen. Op één plaats waren al minimum 2 grote hopen gegraven en op een andere plaats 10 nog ondiepe hopen!

Woensdag 5 juni.

Er zijn nog zeker 10 vogels aanwezig.

Vermoedelijk was het hogere aantal (ca. 20) van zondagavond en maandagmorgen te

wijten aan een andere doortrekkende groep.
Maandag 10 juni.

Vandaag heeft de natuurwachter Philippe Van de Velde nogmaals verschillende telefoontjes gedaan om ook de nestholen in de zandberg aan de camping te kunnen beschermen.

Resultaat: de broedwand zelf zou voorlopig veilig gesteld zijn, maar mogelijk zal er wel nog af en toe gewerkt worden op deze zanddepot.

Ook met de pers worden duidelijke afspraken gemaakt: het is bij wet verboden om deze vogels opzettelijk te verstoren en om de volwassen vogels op of nabij hun nest te fotograferen of te filmen ! (KB van 9 sept. 1981, art. 3. en BVR van 24 mei 1995, art. 2)

Donderdag 13 juni

Vandaag een leuke waarneming. Een vrouwtje was net uit haar hol gekomen en kreeg al direct een mooie hommelmanneling aangeboden van het mannetje. In tegenstelling tot vorige keren weigerde ze de hommelmanneling echter. Het mannetje bleef maar aandringen, maar ze keek steeds weg van hem. Of ze nu geen honger had weet ik niet (echtelijke ruzie misschien ?), maar even later volgde er toch een copulatie.

Als alles goed gaat hebben we binnenkort kleine Bijenetertjes in Wachtebeke.

Donderdag 18 juli.

Eerst het goede nieuws. Aan parking 2 heeft

n a t u u r

zeker 1 nest wellicht jongen. Vandaag zag men op 20 min. tijd een exemplaar 4 keer met 3 libellen en een hommelmanneling een hol induiken.

Zeer slecht nieuws aan de camping. Daar waren 2 niets vermoedende kinderen aan het spelen op de zandhoop.

Ze zijn meteen teruggeroepen (wat ze ook prompt deden), maar er werden tot zeker 1 uur erna geen Bijenetters opgemerkt.

zaterdag 20 juli

Nog steeds vrij weinig activiteit aan de camping. Bij een korte controle bleek dat 2 van de 3 nestgangen daar hoogstwaarschijnlijk zijn verlaten, het derde vertoonde nog recente sporen. Er is dus toch nog een beetje hoop aan de camping (waarschijnlijk 1 koppel ?).

Dinsdag 23 juli

Het eerste succesvolle broedgeval van de Bijeneter voor Oost-Vlaanderen is een feit. Aan de parking 2 werden deze avond 2 uitgevlogen juveniele vogels opgemerkt.

Zondag 28 juli

Aan de parking waren twee oudervogels hun jongen (in nestholte) druk aan het voederen. Beide ouders vlogen veelvuldig met hommels, bijen, libellen en vlinders in de

n a t u u r

nestholte. Daar werden ook tijdelijk twee andere Bijeneters (mannetjes) opgemerkt. Aan de camping was er rond de nestholtes geen beweging te zien. Boven de zanddepot vlogen er wel tijdelijk 4 vogels rond, maar de nestholtes zijn daar blijkbaar verlaten (in het beste geval nog 1 broedend koppel).

In totaal zullen er te Wachtebeke nog ongeveer 6 adulte Bijeneters aanwezig zijn (+ al minstens 2 juveniele).

Maandag 19 aug.

De jonge Bijeneters aan parking 2 zijn nu echt uitgevlogen. Zowel de adulte als juveniele vogels worden slechts nog sporadisch opgemerkt. Waarschijnlijk komen ze wel nog slapen in de directe nabijheid.

Joris Everaert

SAMENGEVAT 2002:
4 of 5 broedkoppels waarvan 1 succesvol
broedgeval met 2 uitgevlogen jongen.

ECO STYLE

uitnodigingen, naamkaartjes, geboortekaartjes,
huwelijkskaarten, affiches, tijdschriften, handelsdrukwerk...

Maak zelf uw keuze en geniet van ons
milieuvriendelijk aanbod en vrijblijvend,
budgetvriendelijk advies.

KASTEELDREEF 66/1 9120 BEVEREN - TEL. 03/775 71 05 - FAX 03/755 33 49
E-MAIL belprint@skynet.be

SEIZOENSGROENTEN : herfst

In de herfst draaien de meeste tuinactiviteiten rond oogsten. Zaaïen zit er niet meer in en voor uitplanten is het ook te laat, tenzij onder glas. Kan september nog vaak mooie dagen geven ze worden helaas iedere dag korter. Maar oogsten en klaar maken om te bewaren tijdens de winter moet nu worden aangepakt. De meeste mensen geven de voorkeur aan diepvriezen, maar ook zonder dit toestel kan er heel wat bewaard worden. Voor iedere methode geldt dat de voorraad regelmatig moet gecontroleerd worden en dat rotte exemplaren tijdig moeten verwijderd worden.

Witlof : De teelt van witlof is een 100 procent Belgisch product. De teeltwijze werd in de 19 eeuw toevallig ontdekt door een Brabantse cichoreiboer die aantal wortels in de kelder had bewaard en

bemerkte dat er in het donker opnieuw witte blaadjes aan de wortels begonnen te groeien. Door selectie kwam men al gauw tot een vaste krop in plaats van blaadjes maar ook deze blaadjes zijn lekker in de sla.

Vele liefhebbers vinden de teelt ingewikkeld maar wie over een donkere ruimte beschikt zoals een kelder of een verwarmde stookplaats kan heel gemakkelijk zelf witlof winnen. Er zijn nu immers rassen te koop zoals Zoom, Videna, Pigalle die zonder dekgrond kunnen gebleekt worden.

Witlof groeit het best op zandleem maar ook in verbeterde zandgrond kan men mooie

herfstgroenten

oogsten hebben. Men root de wortels vanaf eind september tot eind november. Dit rooten gebeurt door de wortels uit te steken met een spade of riek en ze daarna enkele dagen te laten "rusten". Na deze rustperiode worden de bladeren op ongeveer 2 cm boven de wortel afgesneden. De bladeren kunnen gebruikt worden als voer voor de konijnen of als bodembedekking. De wortels zelf worden op dezelfde lengte afgesneden om het "intafelen" gemakkelijker te maken. Voor de trek zonder dekgrond gebruiken we emmers, kuipjes, isomo-bakken of wijnkistjes. De wortels worden naast elkaar gezet op een laagje grond. Tussen de wortels wordt grond of compost gestrooid en alles wordt goed begoten met water. Daarna de bak in het duister plaatsen en regelmatig controleren of alles nog vochtig genoeg blijft. Na 3 tot 5 weken, afhankelijk van de temperatuur kan er geoogst worden. Om lang en constant witlof ter beschikking te hebben kun je best iedere week oogsten.

Het witlof kan zowel rauw, als gestoofd gegeten worden. Van de kleine blaadjes kan men eveneens heerlijke soep maken.

Spitskool : Dit is een kleine soort witte kool in een spitse vorm, volgens sommigen lekkerder en lichter verteerbaar dan de gewone witte kool. Zij is zeer geschikt voor rauwkostsalades in de late zomer en de herfst. De winter door bewaren gaat moeilijk maar ze leent zich prima om er zuurkool van te maken.

Ze doet het zeer goed op lichtere gronden mits een voldoende bemesting met rijpe

herfstgroenten

compost. Zoals bij alle soorten is voor-
kweken de beste manier.

Zaaien in april, verspenen en inpotten en
uitplanten in volle grond vanaf juni. Opletten
dat de kolen niet gaan barsten door ze te
lang te laten staan.

Goede rassen zijn Express, Hispi en ook het
Duitse Filderkraut.

Radicchio Rosso : of
roodlof is vooral be-
kend in Italië. In de
keuken gebruikt men
de rode blaadjes als
versiering en in
salades. Het is echter

niet bedoeld als vervanger van sla gezien
de iets te bittere smaak. Het wordt wel uit-
sluitend rauw gegeten.

Roodlof doet het op alle grondsoorten, het is
een nateelt die geen extra bemesting nodig
heeft.

We kennen 2 rassen : van Chioggia dat in
de herfst geoogst wordt en van Verona dat
pas na de winter klaar is.

Van Chioggia wordt ter plaatse gezaaid na
de langste dag tot half juli op rijen die 30 cm
uit elkaar liggen. In de rij uitdunnen op 20 tot
25 cm. Roodlof maakt een kropachtige
vrucht die tegen de grond wordt afgesne-
den. Soms kan er nogal wat verschil zijn in
vorm, bladkleur en grootte, wat het voor de
liefhebber dubbel plezant maakt.

Oogsten vanaf september.

Aardperen : zijn het knolvormende broertje
van de zonnebloem. Ook wel gekend onder
zijn franse naam "topinambour". Blad en
knol worden door zowat alle vee gelust en
de konijnen lusten vooral de knollen die ook
als menselijk voedsel gebruikt worden.

Deze knollen bevatten veel eiwit (1,7 %) en
de suikers zijn erin aanwezig als insuline,
wat deze vruchten zeer geschikt maakt voor
suikerzieken. Rauw smaken ze knapperig,
licht zoet met een notensmaak. Gekookt,
gebakken of gestoofd is er volgens de enen
iets aan van artisjokkenbodems, volgens de
anderen van schorseneren.

De teeltwijze is belachelijk eenvoudig men
heeft enkel een beetje plaats nodig en
enkele knollen om te beginnen. Niet uit het
oog verliezen dat de stengels al rap 2 meter
hoog worden of meer. De knollen zijn zo
knobbelig en vertakt dat men wel altijd iets
vergeet te oogsten met als gevolg dat de
plant dan het volgende jaar vanzelf weer
terug uitschiet. Dus echt een geschikte
plaats uitkiezen waar ze lang kunnen blijven
staan. Bemesting is overbodig en oogsten
kan vanaf november. Best is te oogsten wat
men wil gebruiken en de rest in de grond te
laten. Aardperen kunnen -20 graden vorst
verdragen, ze zijn niet gevoelig voor ziekte
en enkel de muizen kunnen wel eens voor
wat verlies zorgen, maar dat deel is hen
gegund, want de oogst is meestal
overvloedig.

Vel t.

PLANTEN EN DIEREN HEBBEN NIET ZO MAAR EEN KLEUR

Zo rood als een tomaat, zo rood als een kreeft, zo groen als gras. Dat de natuur veel verschillende kleurvariëteiten toont, vinden wij heel normaal. Maar waarom hebben bepaalde planten en dieren helle kleuren en andere niet? Waarom valt de ene op en de andere niet ?

Klanten lokken.

Klanten lokken.

Dat kleuren een bepaalde functie hebben in de natuur is duidelijk. Bloemen hebben een specifieke kleur en vorm. Daarom worden bepaalde bloemengidsen ingedeeld volgens de kleur van de bloemen om de planten gemakkelijker te determineren. Maar ook vele vogels, insecten en andere dieren herkennen bepaalde planten aan hun kleuren. Bloemen hebben mooie kleuren om dieren te lokken. Niet alleen de bloem heeft er baat bij, dat zij bezocht wordt, maar ook de dieren worden beloond voor hun bezoek. De insecten zoeken de bloemen op om er nectar op te zuigen. Tijdens hun bezoek komen zij in contact met het stuifmeel van de bloemen en zullen op die manier andere bloemen bestuiven als wederdienst.

Er zijn dieren, die willen opvallen en deze hebben dan ook felle en helle kleuren

Lievelingsplanten

Elk insect heeft zijn lievelingsplanten, zodat er geen al te grote concurrentie is voor de voeding. De kevers met een beperkt zichtvermogen bezoeken grote bloemen, die

n a t u u r

hoofdzakelijk wit zijn en sterk geuren, zoals waterlelies en magnolia's. Hetzelfde zien wij bij bepaalde nachtvlinders, die door de geur van de plant gelokt worden. Zo begint de kamperfoelie 's avonds heerlijk te geuren om de pijlstaartvlinder te lokken. De dagvlinders hebben een beter zichtvermogen en zullen dus allerlei bloemen met uiteenlopende kleuren bezoeken.

De bijen hebben een voorkeur voor gele en blauwe bloemen. De wespen hebben dan weer een voorliefde voor rode en roze bloemen.

De vogels hebben een uitgesproken voorkeur voor rood en donkerrood tot zwart. Het is je waarschijnlijk al opgevallen dat de meeste bessen en vruchten rood zijn. In de herfst eten de vogels de bessen op, maar de zaden uit de vruchten worden niet verteerd en worden daarna weer elders afgescheiden. Zo helpen de vogels mee aan de verspreiding van de bessendragende planten. Het succes van de verspreiding van de vlier is hier een typisch voorbeeld van. De natuur speelt ook op veiligheid. De bessen worden pas rood als de zaden rijp zijn om te vermijden dat de vruchten te vroeg door de vogels geconsumeerd worden.

Opvallen of niet ?

Waarom heeft een roodborst een helrode vlek ? Waarom heeft een pauw een prachtige staart, waarom heeft een kolgans grauwe kleuren ? De kleuren hebben een duidelijke betekenis in de natuur. Er zijn dieren, die willen opvallen en deze hebben

dan ook felle en helle kleuren. Anderen willen niet opvallen en hebben dan ook kleuren, die overeenkomen met hun omgeving, zoals de konijnen en de hazen. Tijdens de paartijd hebben bij de vogels vele mannetjes prachtige en opvallende kleuren om, hoe kan het ook anders, de sympathie van de vrouwtjes te winnen.

Kijk maar naar de prachtige kleuren van de woerd bij de eenden, de haan bij de fazanten en kippen en het toppunt van ijdelheid : de pauw. Zijn verentooi heeft heldere kleuren, die veroorzaakt worden door de weerkaatsing van het licht doorheen de melaninekorrels in de verenstructuur.

Bij de ganzen hebben de mannetjes geen opvallende kleuren, maar hier precies is er een grote partnertrouw. Ganzenpaartjes blijven hun ganse leven samen.

Camouflage

De vrouwtjes zijn bij de meeste soorten vrij neutraal van kleur - beige tot donkerbruin. Het doel is om niet op te vallen tijdens het leggen en uitbroeden van de eieren. Zij beschermen zich dus duidelijk tegen roofdieren. In sommige gevallen, zijn zij zo overtuigd van hun camouflage, dat zij pas op het allerlaatste moment wegvliegen of weglopen. Tijdens wandelingen kan je verrast worden door een fazantenhen of haas, die net naast je voeten wegschiet.

Mimicry

In de natuur zijn er dan ook weer dieren, die helle en felle kleuren aannemen. Men zou denken dat dit een verkeerde keuze is, want hierdoor vallen zij toch erg op voor

roofdieren.

Bepaalde soorten vlinders smaken vies of zijn licht giftig en dus voor de vogels niet eetbaar. Daarom zijn deze vlinders zeer opvallend gekleurd en hun opzichtige vleugeltekening met ogen heeft de functie van een waarschuwingssignaal, dat vogels leren associëren met oneetbaar of giftig, zodat ze van een aanval afzien. Daarnaast zijn er wel eetbare vlinders, die eenzelfde kleurpatroon hebben als de oneetbare. Het zijn de echte nabootsers, die de kunst van de vermomming perfect beheersen en op die manier aan de roofdieren ontsnappen.

Dit verschijnsel noemt men mimicry en vindt men niet alleen bij vlinders, maar ook bij andere dieren. Een typisch voorbeeld zijn de geelzwarte waarschuwingskleuren van wespen. Verscheidene onschuldige insecten, die zelfs niet aan de wespen verwant zijn, vertonen eenzelfde kleurpatroon zoals bijvoorbeeld de zweefvliegen en wij laten ons hier dikwijls door misleiden.

De mensen hebben ook hun lievelingskleuren, maar in de natuur hebben de kleuren een belangrijke levensfunctie.

Ons Streven vzw.

Over potpolders, Gecontroleerde Overstromingsgebieden (GOG's), Gecontroleerde Gereduceerde Getijdengebieden (GGG's) en integraal waterbeheer

De laatste tijd duiken geregeld allerhande studies, plannen en geruchten op i.v.m. het inrichten van GOG's en GGG's langsheen de Schelde en de Durme. Wat is er nu precies aan de hand? Om dit in de juiste context te kunnen plaatsen is het goed te weten wat er vooraf ging aan het opstellen van deze nieuwe plannen.

In 1976, na de zware overstromingen in Ruisbroek, maakte men plannen om in de toekomst dergelijke rampen te voorkomen. Dit resulteerde in de goedkeuring van het Sigmaplan door de toenmalige regering in 1977. Het Sigmaplan voorzag in de verhoging van de dijken, het aanleggen van potpolders en de bouw van een StormvloedKering (SVK). Dit zou als resultaat hebben dat de kans op een overstroming beperkt zou blijven tot een enkele keer per 10.000 jaar. Later werd dit bijgesteld naar 1 keer om de 4000 jaar vermits men opteerde voor het realiseren van slechts 13 potpolders. Hiervan is het GGG van Kruikeke, Bazel en Rupel de laatste die zal worden ingericht. Tot vandaag werden ongeveer 420 km van de bijna 540 km dijken op Sigma-hoogte gebracht. Kostprijs van de reeds verhoogde dijken: 23 miljard plus nog eens 10 miljard voor de resterende dijken en het inrichten van de laatste potpolder.

Recent werd echter beslist om de SVK niet

te realiseren. Enerzijds uit financiële overwegingen want de bouw van zo'n StormvloedKering zou liefst 50 miljard BEF bedragen en het jaarlijkse onderhoud alleen al 500 miljoen BEF. Anderzijds - en dit is de belangrijkste reden - is ieder estuarium uniek en is het Schelde-estuarium zo specifiek dat het technisch onhaalbaar is om een goed werkende SVK te bouwen. Blijkbaar durft geen enkele ingenieur een ontwerp te maken en er zijn handtekening onder te zetten met de garantie dat de SVK ook daadwerkelijk zal werken, ook niet de ingenieurs die de SVK in Nederland hebben

gerealiseerd! Die laatste hebben ondertussen zelfs al laten verstaan dat, indien de vraag om de SVK in Nederland te ontwerpen en te bouwen vandaag zou gesteld worden, ze met de huidige kennis en praktijkervaring in het achterhoofd zouden adviseren andere oplossingen te zoeken zoals o.a. potpolders.

Het definitief afvoeren van de plannen voor de SVK heeft als gevolg dat met de huidige beperkte potpolders de kans op overstromingen sterk verhoogt: 1 op 70 jaar! Dit is vanzelfsprekend maatschappelijk totaal onaanvaardbaar. Daarom worden er bijkomende GOG's gepland langsheen de Schelde en de Durme om zo het gevaar op een overstroming opnieuw te herleiden tot 1 op 4000 jaar.

Het verhogen van de dijken zou op termijn geen oplossing brengen: jaarlijks stijgt de hoogwaterstand met 1 cm en hoe dit in de toekomst zal evolueren is nog onduidelijk. Een dijk is en blijft een zwak punt en hoe hoger men ze maakt, hoe groter de opstuwing en de snelheid

Blijkbaar durft geen enkele ingenieur een ontwerp te maken

een overstroming ...
een enkele keer per 10.000 jaar

of ... 1 op 70 jaar!

waarmee het water landinwaarts dringt en hoe groter de erosie en de druk die de dijk telkenmale moet doorstaan. Enkel ruimte terug geven aan de rivier biedt garanties naar de toekomst toe.

Het garanderen van veiligheid tegen overstromingen is en blijft de hoofdreden voor het realiseren van bijkomende potpolders maar is ook een unieke kans om andere problemen van het Schelde estuarium aan te pakken via integraal waterbeheer, zoals de verdroging van de valleigebieden, het verkleinen van de nitraatvracht naar de Noordzee, de verzanding, natuurherstel, enz...

GOG's lopen bijvoorbeeld enkel vol op het ogenblik dat er zich extreem hoge waterstanden voordoen, eens om de 3 à 4 jaar. Men zou deze GOG's kunnen onttrekken aan de intensieve landbouw en ze zodanig inrichten dat de vochtige graslanden van weleer terug ontstaan. Deze 'wetlands' zijn o.a. belangrijke broedgebieden voor weidevogels. Wanneer het water zoals vroeger tijdens de wintermaanden boven het maaiveld wordt gehouden, oefenen ze bovendien een grote aantrekkingskracht uit als foerageergebied voor heel wat trekvogels. Via beheerslandbouw sluiten landbouwers met het Vlaams Gewest (dat dan wel eigenaar moet worden van de gronden binnen de GOG's) een overeenkomst af. Tegen een vastgelegde vergoeding voeren ze dan de nodige werken uit zoals hooien of het laten begrazen van de graslanden. Om de natuur alle kansen te bieden, zal het opleggen van een aantal beperkingen - zoals bijvoorbeeld niet of zeer beperkt bemesten, maaien na 1 juli, beperken van het aantal dieren dat voor de begrazing wordt ingezet - uiteraard van

waardoor de rivier terug vrij kan meanderen

primordiaal belang zijn.

In GGG's daarentegen is er geen landbouw meer mogelijk. Ze zijn zo ingericht dat de percelen tweemaal daags, bij hoogwater, onder water komen te staan. Hier ontwikkelen zich dan slikken en schorren die, zoals onderzoek heeft uitgewezen, belangrijk zijn voor het broed van platvissen en garnalen. Slikken en Schorren vervullen ook een belangrijke rol in de omzetting van nitraat in het water naar minder schadelijke stoffen of gassen. Deze, jaarlijks nog toenemende, nitraatvracht komt in de Noordzee terecht en zorgt daar voor de nodige milieuproblemen zoals o.a. de toename van de algenbloei. Het realiseren van voldoende GGG's zal een bijdrage leveren aan het reduceren van deze nitraatvracht zodat we kunnen voldoen aan de Europese norm i.v.m. lozingen in de Noordzee.

Een derde mogelijkheid is dat men ruimte teruggeeft aan de rivier. Hierbij verplaatst men de huidige rivierdijk landinwaarts waardoor de rivier terug vrij kan meanderen binnen zijn vroegere winterbedding. De druk en erosie waaraan deze dijken zijn onderworpen is minimaal.

Een combinatie van hoger genoemde opties heeft mijn persoonlijke voorkeur. Waar we vanuit natuurbehoudsperspectief zeker geen nood aan hebben zijn potpolders zoals bijvoorbeeld in Tielrode. Deze potpolder heeft totaal geen meerwaarde voor het natuurbehoud, integendeel: door de intensieve landbouwpraktijken binnen dit GOG gaat de natuur er verder op achteruit.

vzw DURME, Frans Van Havermaet

- A.B.L.L.O. vzw**
 Actiecomité ter Beveiliging van het Leefmilieu op de Linkeroever en in het Waasland: Postbus 7, 9100 Sint-Niklaas Secr. Erik Rombaut, Stationsstraat 126, 9170 Sint-Gillis-Waas.
 ☎ + fax 03/770 71 47
 E-mail : erik.rombaut@pi.be
ONS STREVEN vzw
 Milieugroep Tielrode :
 B. Heymanstraat 92 ,9140 Tielrode. ☎03/771 20 92 of 03/711 04 43
GROENKOMITEE vzw
 Groenstraat 2, 9170 Sint-Pauwels. ☎03/779 94 57 (J. van de Voorde)
 W.I.L.G. Wij leveren voor een Leefbare Gemeente Sint-Gillis-Waas: Quintelier Marcel, Doornstraat 49, 9170 Sint-Gillis-Waas
 ☎03/770 79 67.
DE RAAKLIJN
 Vereniging voor kwaliteit van de leefomgeving te Belsele:
 F. De Beleyr, Kleemstraat 89, 9111 Belsele.
 ☎03/722.07.62.
- RING-COMITÉ (= Actiecomité Neen aan de Grote Ring)**
 Gilbert Cant, Perstraat 88, 9120 Haasdonk ☎ 03/775.19.31
 fax 03/296 66 28 E-mail : ring@pandora.be
- DURME vzw**
 ► Afdeling Lokeren: Bezoekerscentrum ,Molsbergenstraat, 9160 Lokeren
 ☎ + fax 09/348 30 20.E-mail vzwdurme@planetinternet.be
 ► Afdeling Waasmunster : F. Waterschoot, Smoorstraat 5, 9250 Waasmunster.
 ☎052/46 11 45
 ► Afdeling Zele : De Brauwer Adriaan, Guido Gezellestraat 70 9240 Zele. ☎052/ 45 18 60
 ► Afdeling Hamme-Elversele : H. Kinders, Reuzeweg 55, 9220 Hamme. ☎052/47 18 57.
 ► Afdeling Klein Siraai: Eric Claes, Kloosterstraat 20 9190 Stekene. ☎09/346.93.02.
- V.E.I.T.**
 Vereniging voor Ecologische Leef- en Teeltwijze: A. Verfaille, Hoogstraat 88, 9100 Sint-Niklaas.
 ☎03/776 84 24.
NATUURPUNT
 ► Waasland NOORD
 Jan Dhollander, Bergstraat 25, 9170 De Klinge ☎ 03/770.64.26
 E-mail :jan.dhollander@pi.be
 ► Waasland ZUID
 Tine Crève, Belseledorp 16 bus 4 9111 Belsele ☎03/772 65 47.
ECOTEST
 Milieuvereniging gemeente Temse: Marc Van Uytvanck, Velle 100, 9140 Temse. ☎03/771 20 98.
WASE IMKERSBOND :
 Willy Devriese, Drie Lindekens 48, 9120 Beveren-Waas
 ☎ 03/755 15 65
 C.V.N. Centrum voor natuurbeschermingseducatie -regio Waas : D. De Roose, Schauselhoekstraat 18, 9140 Temse. ☎03/771.49.24
 Viendenkring NATUURHUIS
 PANNEWEEL Paul Maris,
 Zandstraat 146, 9120 Haasdonk
 ☎755.15.85
- J.N.M. Jeugdbond voor Natuur- studie en Milieu-bescherming**
 ► afd. Waasland Pieter-Jan Janssens, Dr. Verdurmenstraat 14, 9100 Sint-Niklaas,
 ☎03/ 766.69.28
 ► afd Durmeland,
 Bram Bauwens; Hoogstraat 50; 9160 Lokeren ☎ 09/349 33 71
VOGELBESCHERMING
VLAANDEREN afd. WAAS-
LAND Jan Rodts, Sint-Niklaas.
 ☎02/521 28 50 (tijdens kantooruren)
HOF TER SAKSEN
 Arboretum & groendienst
 ☎03/775 28 51 Haasdonkbaan 101 , 9120 Beveren
HORTUS TER SAKSEN vzw
 August De Boeckstraat 17, 9120 Beveren. ☎03/755.23.26
WERK GROEP MILIEU EN GEZONDHEID Sint-Niklaas;
 Fred De Baere en Kristine De Leeuw ; Drielandenstraat 24, 9100 Sint-Niklaas
 ☎ en fax : 03/766.12.02
 www.milieugezondheid.be E-mail :
 info@milieugezondheid.be